actieplan
aaltjesbeheersing

nieuwsbrief

nr 3 • 2e jaargang • juni 2007

WAAROM DEZE NIEUWSBRIEF

Deze nieuwsbrief informeert u over de activiteiten van het Actieplan Aaltjesbeheersing en over nieuwe ontwikkelingen op het gebied van aaltjesbeheersing. Verder in dit nummer een aantal actuele onderwerpen voor de praktijk. De nieuwsbrief staat ook op www.kennisakker.nl.

RESULTATEN

Binnen het Actieplan, een initiatief van het Hoofdproductschap Akkerbouw en LTO Nederland, voeren diverse partijen gezamenlijk onderzoeks- en voorlichtingsprojecten uit om aaltjesproblemen beter beheersbaar te maken. De resultaten van de eerste onderzoeksprojecten zijn beschikbaar en hebben al tot vervolgonderzoek geleid. In artikelen is aandacht besteed aan actuele aaltjesproblemen en eind 2006 is het bekende Aaltjesschema uitgebracht als praktische folder voor gebruik in het veld en breed verspreid onder telers, intermediairs en onderzoeksorganisaties (oplage 17.000).
De rapportages en brochures zijn beschikbaar op www.kennisakker.nl, onder initiatieven: Actieplan Aaltjesbeheersing.

Schadeonderzoek *Trichodorus similis*

Dit voorjaar is PPO in Vredepeel gestart met onderzoek naar de schaderelaties van *T. similis* in een bouwplan met aardappel, suikerbiet, peen en schorseneer (financiering HPA en PT). Uit een Actieplan-survey (Monitoring nulsituatie) bleek dat dit aaltje op zandgronden meer voorkomt dan verwacht. In de praktijk is schade gemeld, maar het is nog niet bekend bij welke besmettingsniveaus schade is te verwachten (Deskstudie waardplantrelaties). Het driejarige schadeonderzoek levert schadedrempels op, zodat telers gerichte keuzes kunnen maken in hun bouwplan en de beheersing van dit aaltje.

Deskstudie waardplantrelaties

Afgelopen jaar heeft Plant Research International een overzicht opgesteld van de beschikbare kennis over waardplantrelaties van aaltjes voor akkerbouw- en vollegrondsgroentegewassen en de witte vlekken daarin (financiering HPA en Productschap Tuinbouw). Naar aanleiding daarvan is onderzoek gestart naar de waardplantrelaties van het geel bietencysteaaltje en de schaderelaties voor *Trichodorus similis*.

Beheersing Trichodoriden

Het HLB heeft in 2006 onderzoek gedaan op het Hogeland naar de gevoeligheid van aardappelrassen voor tabaksratelvirus dat overgebracht wordt door *Trichodorus primitivus*. Een derde van de 15 getoetste rassen gaf een hogere kringerigheidsindex dan voor pootgoed klasse S t/m A is toegestaan. Een kwart van de rassen gaf een ander resultaat dan mocht worden verwacht volgens het officiële resistentiecijfer, mogelijk omdat dit een gemiddelde is over 3 locaties.

Vanggewas aardappel in de praktijk

In dit project hebben PPO en Agrifirm in 2006 bij 13 telers de ervaringen met de teelt van aardappel als vanggewas (voor aardappelcysteaaltje) geïnventariseerd. Bij 8 telers was de doorworteling voldoende voor een geslaagde teelt van het vanggewas. Bij de

VERVOLG OP PAGINA 2

Daar ergens? Slechte plekken vastleggen

Nu is een goede tijd om slechte plekken in het veld te vinden. Leg deze plekken vast om hier later gericht actie uit te voeren. Vastleggen kan het beste via GPS-apparatuur en een pocket PC. Hebt u die niet? Gebruik dan de ‘oude’ aanvraag oppervlaktenkaarten en meet vanaf een vast punt (hoek, dam of grenspaaltje). Hierna kunt u beginnen met het echte speurwerk: de oorzaak van de slechte plek achterhalen.

Slechte plekken nu te zien: vastleggen en oorzaak zoeken

Het nemen van een gewasmonster

Zijn aaltjes de oorzaak van slechtgroeiende gewassen? Neem een monster van gewas en grond en laat dit bevestigen door een laboratorium. Hoe werkt dit?

- Steek met een schop planten uit de slechte plek.
- Laat er zoveel grond aanzitten dat het nog net in een plastic draagtas (1,5 liter) kan.
- Doe plant en grond voorzichtig in de draagtas, houd de kluit intact.
- Behandel het monster voorzichtig en koel.
- Voorzie het monster van uw naam en adres.
- Vraag een laboratorium zowel grond als wortels te analyseren op aaltjes.
- Laat analyses altijd met incubatie uitvoeren.

overigen was de doorworteling minder goed, met name door de keus van een afwijkende plantmethode (bijvoorbeeld kunstmeststrooier) of pootgoedmaat. Alle telers wilden ook in 2007 weer aardappel als vanggewas telen. Om flexibeler op ongunstige omstandigheden (zoals in voorjaar 2006) te kunnen inspelen met de teelt, heeft het HPA de einddatum voor vernietiging van het gewas met glyfosaat in overleg met de aardappelsector verschoven naar 21 juni.

Overige activiteiten

In opdracht van de Aaltjesadviescommissie (met vertegenwoordigers van laboratoria, adviesorganisaties, sector en onderzoek en onder leiding van het HPA) wordt een 'Rode Lamp' ontwikkeld bij laboratoriumuitslagen om telers op gestandaardiseerde wijze te waarschuwen wanneer schade dreigt. Daarnaast laat de Commissie een brochure opstellen om bemonstering transparanter te maken voor de praktijk. Brochures over interpretatie van uitslagen en advisering volgen.
Kennisoverdracht loopt met name via het project Aaltjeswijzer (uitgevoerd door DLV Plant, PPO en HLB met subsidie van LNV en de Europese Unie) en bestond afgelopen winter en voorjaar naast publicaties vooral uit 4 nieuwe cursussen van 'Train de trainer' (herkennen van aaltjes in veld en product, 61 deelnemers) en 34 presentaties voor studiegroepen (1300 telers, AaltjesBeheersingsStrategie centraal).

Nieuwe projecten

Sinds april loopt er onderzoek naar de werkzaamheid van granulaten tegen aardappelmoeheid op dalgrond (zetmeel- en consumptieaardappelen).
In juni is onderzoek gestart naar:

- Financiële gevolgen van aaltjesbesmetting;
- Invloed van maïs en stikstof-vanggewas op *Pratylenchus penetrans* en schade in volgteelten;
- Waardplantrelaties geel bietencysteaaltje;
- Cystenvrij maken van aardappelpootgoed;
- Praktijkrijp maken van biologische grondontsmetting.

COLOFON

HPA, DLV Plant, PPO en HLB besteden uiterste zorg aan deze publicatie. Adviezen zijn gebaseerd op de meest actuele en betrouwbare informatie. HPA, DLV Plant, PPO en HLB aanvaarden geen enkele aansprakelijkheid voor de gevolgen die kunnen ontstaan bij gebruik van deze informatie.

Het Actieplan is een initiatief van het Hoofdproductschap Akkerbouw en LTO Nederland en wordt mede gefinancierd door het Productschap Tuinbouw.

Informatie over het Actieplan Aaltjesbeheersing
Arjan Kuijstermans
Postbus 29739
2501 LS Den Haag
Telefoon 070 - 370 84 26
Email aaltjesbeheersing@hpa.agro.nl
Internet www.kennisakker.nl

Aardappelopslag funest voor aardappelmoeheid

Op veel percelen komt nog aardappelopslag voor. Aardappelen lokken echter aardappelcysten en vermeerderen deze. Sommige aardappelrassen vermeerderen zo sterk, dat het lijkt of er 1-op-1 geteeld is. Dood aardappelopslag zo snel mogelijk met glyfosaat zodat de aaltjes zich niet meer kunnen vermeerderen. Daarnaast wordt de Phytophthorabesmetting stopgezet. Aardappelopslag is strafbaar na 1 juli bij een oppervlakte van ten minste 0,3 hectare met gemiddeld meer dan 2 opslagplanten per m^2.

Aardappelopslag in maïs

Durf slechte peen onder te ploegen

Wanneer aan het begin van de zomer de peen sterk vertakt is door aantasting met Meloidogyne, zal dit afkeuring tot gevolg hebben. Laten staan tot de oogsttijd, verandert daar niets aan. Wat wel helpt, is de peen nu al onder te ploegen en het perceel zwart te houden. De besmetting daalt dan sterk.

Verwijder uienplanten met kroef

Stengelaaltjes (*Ditylenchus dipsaci)* veroorzaken kroef of bolbroek in uien en sjalotten. Dit uit zich in klein gebleven bladeren die gedrongen, broos en blauwachtig van kleur zijn. De bollen zelf zijn vaak voos en gebarsten. Bij zware aantasting vallen planten weg, vooral bij vochtig en koud weer worden de plekken steeds groter. Het is het verstandig aangetaste uien in het voorjaar met een ruime marge van 3 meter rondom de aangetaste plek te verwijderen om verdere verspreiding te voorkomen. Stengelaaltjes kunnen in principe op alle grondsoorten voorkomen en in diverse volggewassen, zoals suikerbieten, schade doen.

Zaaiui op kleigrond aangetast door stengelaaltjes